

Motion till riksdagen 2024/25:2149

av **Stina Larsson m.fl. (C)**

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabellen i motionen.

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Sverige är ett fantastiskt land att bo i av många anledningar. Sverige rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat och klimat- och miljöhänsyn. Det ska vi vara stolta över. Samtidigt finns det regler som försenar, försvårar och fördyrar klimatomställningen. I värsta fall riskerar det att leda till att klimatmålen inte nås. Den politiska ambitionen att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att de globala utsläppen måste halveras fram till 2030 enligt FN:s klimatpanel, för att ha Parisavtalets mål inom räckhåll. Det förutsätter att vi skruvar upp takten, höjer ambitionerna inom alla samhällssektorer och genomför viktiga reformer – från det lokala till det globala.

I detta allvarliga läge har vi en regering där det största partiet i regeringsunderlaget inte står bakom klimatmålen, med företrädare som rentav förnekar klimatkrisen. Det klimatpolitiska rådet kan konstatera att Sverige med regeringens politik inte ser ut att nå klimatmålen till 2030, varken på EU-nivå eller i Sverige. Det är ett djupt allvarligt läge. Varje ton ökade utsläpp förvärrar klimatkrisen och skadar dessutom svensk ekonomi då vi riskerar att dra på oss miljardböter om EU-målen inte nås. På kort tid har en rad centrala klimatinsatser lagts ned, utan att ersättas med något annat, och de fossila subventionerna skenar med regeringens politik. Förutom de förödande konsekvenserna för klimatpolitiken riskerar det även att äventyra både vår konkurrenskraft och bilden av Sverige som föregångsland och grönt varumärke. Aldrig tidigare har vår nationella klimatpolitik backat kraftigt, i stället för att ta steg framåt.

Centerpartiet vet att tydliga och skarpa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket långsiktigt gynnar såväl Sveriges ekonomi som företagens konkurrenskraft. De nationella klimatmål som slås fast i det klimatpolitiska

ramverket ska värnas och efterlevas. Våra ambitiösa klimatmål skapar, tillsammans med ny teknik, affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som visar vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt. Om näringslivet inte får rätt politiska förutsättningar att ställa om, kommer investeringarna flytta dit förutsättningarna finns. Då riskerar vi att gå miste om såväl skatteintäkter som arbetstillfällen. Den ryckighet som regeringen skapar genom att exempelvis först skruva ner reduktionsplikten till ett minimum för att sedan återkomma med en ny modell som fortsatt ger oklara förutsättningar för biodrivmedelsbranschen är exempel på oansvarighet i klimatpolitiken.

Lösningen för klimatet finns i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs, kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. De linjära materialflödena vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Beroendet av fossila och jungfruliga råvaror behöver drastiskt minska och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan har i omlopp. Att på ett snabbt sätt minska beroendet av fossil energi innebär också att vi kan minska beroendet av energi från Ryssland och andra skurkstater. Det är helt avgörande, både för klimatet och för vår säkerhet. Här behövs ytterligare styrmedel för att en gång för alla ersätta den fossila energin med hållbara alternativ. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Det måste också kosta att släppa ut och slösa med våra resurser. Det driver på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknikutvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Vår teknik och våra smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental

betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimat-omställningen. Skogar, kuster, våtmarker och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen idag vid sidan av klimatförändringarna.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och dess livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilde markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela och det behövs fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinnar från myndigheterna. Insatser för den biologiska mångfalden behöver koppla in allmänheten och civilsamhället för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Folkbonus för rätten att kunna byta bil

Fler hushåll, och i synnerhet de som är beroende av bilen men har mindre resurser, måste få möjlighet att byta sin fossilbil, så billigt som möjligt, för att sedan över tid kunna tjäna på detta med lägre drivmedelskostnader. Dit borde rimligen reformutrymmet riktas istället för att medvetet låsa in i ett dyrare och ohållbart långsiktigt beroende av diesel och bensin. Centerpartiet vill därför införa ett stöd om 50 000 kronor för att byta till miljöbil. Det kommer uttryckligen vara inriktat på att flera ska få råd, och omfatta begagnade bilar och laddhybrider, gasbilar och även etanol. För att nå så många familjer som möjligt föreslås även att folkbonusen ska kunna användas till att halvera kostnaden för leasing och för billån.

Halvera tillståndprocesser

Runt om i landet finns en enorm potential för nya investeringar – inom vindkraftverk, lantbruk, gruvnäring och industri. Men det tar alldeles för lång tid att få besked om tillstånd. Konsekvenserna av de långa processerna är att investeringar försenas, flyttar till andra länder eller helt uteblir, vilket medför enorma kostnader för svenskt näringsliv. Genom ökade resurser vill vi kapa kostnader och ta bort byråkratiska hinder samt ge utökat stöd till domstolarnas handläggning för att göra tillståndprocesserna mer rättssäkra, förutsebara och tidseffektiva.

Avskaffa kemikalieskatten på begagnad elektronik

För ett långsiktigt hållbart utnyttjande av naturresurser samt för att klara den gröna omställningen så behöver den linjära ekonomin ersättas av en cirkulär ekonomi. En del i detta är att i högre grad återanvända produkter. Då behöver våra skatter vara anpassade för att underlätta det. Kemikalieskatten belastar idag inte bara ny elektronik utan även begagnad elektronik om den importeras, vilket styr fel eftersom återanvändning sparar på miljö och klimat. Centerpartiet vill därför att den delen avskaffas även för importerad begagnad elektronik.

Stöd till lokalt naturvårdsarbete

Att förvalta redan skyddade områden och säkerställa att de har livskraftiga ekosystem och en hög artrikedom gör ofta större nytta än att ägna stora resurser till att skydda nya arealer. Det är till exempel viktigt för friluftslivet och för fungerande ekosystemtjänster. För detta arbete finns statligt stöd för lokalt naturvårdsarbete som kan användas för olika ändamål som att främja biologisk mångfald men också och för våtmarker samt åtgärder för restaurering av naturtyper. Därför stärker vi anslagen till den lokala naturvårdssatsningen, LONA.

Centerpartiets överväganden

Anslagsförslag 2025 för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Naturvårdsverket	651 691	15 000
1:2 Miljöövervakning m.m.	388 714	±0
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 352 035	75 000
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 064 318	±0
1:5 Miljöforskning	93 825	±0
1:6 Kemikalieinspektionen	306 833	5 000
1:7 Avgifter till internationella organisationer	337 431	±0
1:8 Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn	100 000	±0
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	308 632	±0
1:10 Klimatanpassning	89 500	50 000
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 326 565	±0
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	263 450	±0
1:13 Internationellt miljösamarbete	52 400	±0
1:14 Skydd av värdefull natur	1 185 500	100 000
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	360 516	5 000
1:16 Klimatinvesteringar	3 495 000	±0
1:17 Klimatpremier	2 313 000	-250 000
1:18 Industrikivet	1 345 000	±0
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:20 Driftstöd för bio-CCS	15 000	±0
1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	10 000	4 990 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	137 079	±0
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 127 408	±0
Summa	16 438 897	4 990 000

Centerpartiet föreslår omgående instiftande av en klimatbilbonus för nya och begagnade bilar på totalt 5 000 miljoner kronor 2025, 5 000 miljoner kronor 2026 och 5 000 miljoner kronor 2027, vilket går in under anslag 1:21, där den mindre elbilspremie på 10 miljoner kronor 2025 och 800 miljoner kronor 2026 och 2027 avslås. Samtidigt avvisas regeringens ineffektiva skrotningspremie, vilket bidrar till finansieringen av klimatbilbonusen med 250 miljoner kronor årligen 2025–2027.

Centerpartiet föreslår en satsning för att halvera tillståndsprocesserna i viktiga miljö- och energifrågor varför Naturvårdsverket får ett tillskott på 5 miljoner kronor årligen för detta ändamål under anslag 1:1. Av samma skäl får Kemikalieinspektionen och Havs- och vattenmyndigheten 5 miljoner var årligen 2025–2027. För att finansiera prioriterade reformer minskas anslag 1:1 med 20 miljoner kronor årligen 2025–2027.

Centerpartiet föreslår ökade anslag under 1:3 för åtgärder för värdefull natur och friluftslivet om 75 miljoner kronor årligen 2025–2027, särskilt riktat till den lokala naturvårdssatsningen (LONA).

Under anslag 1:10 föreslås 50 miljoner kronor 2025 samt 100 miljoner kronor 2026 och 2027 för att kompensera för regeringens tillbakadragande av medel till MSB, men Centerpartiet vill särskilt rikta satsningen till klimatanpassning på landsbygden. En del av dessa bör gå till jord- och lantbrukets behov av att anpassas till ett föränderligt klimat, där extremare väder kan medföra produktivitetsnedsättningar.

För att stärka äganderätten i svensk skog och samtidigt skydda mer värdefull natur föreslår Centerpartiet att 1:14 ökas med 100 miljoner kronor årligen 2025–2027 samtidigt som Naturvårdsverket föreslås få ett tillskott på 30 miljoner kronor under 2025 för att kunna ingå väntansavtal under alltför långdragna processer.

Stina Larsson (C)

Rickard Nordin (C)

Helena Lindahl (C)

Anders Karlsson (C)